

Léčba závislosti na tabáku v ordinaci praktického lékaře

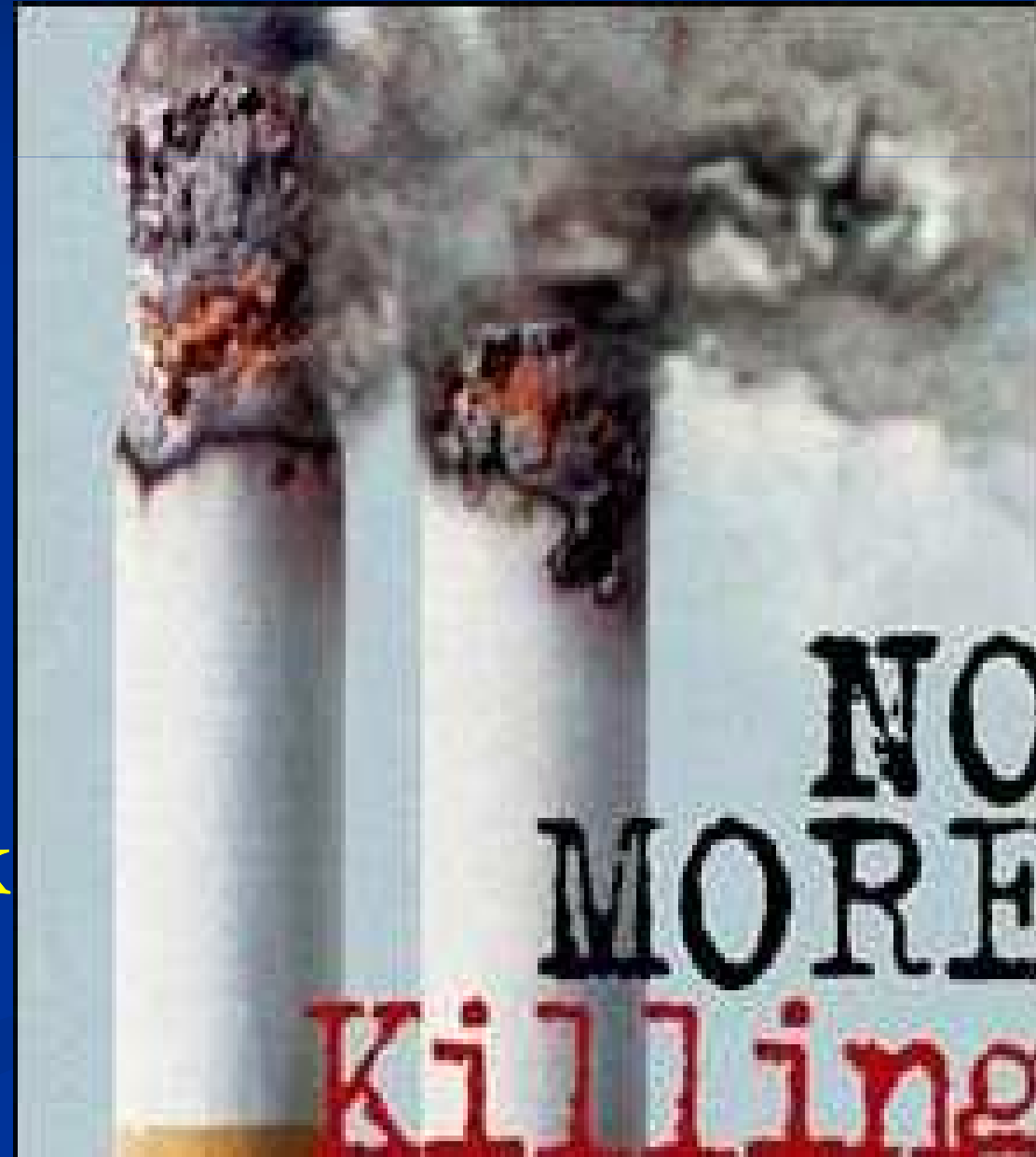
MUDr. Jozef Čupka

**Koordinátor Společnosti
všeobecného lékařství ČLS JEP
pro závislosti**

Poradna pro odvykání kouření

**Ústav veřejného zdravotnictví a
preventivního lékařství-2.LF UK
Praha**

SVL.CZ@SEZNAM.CZ

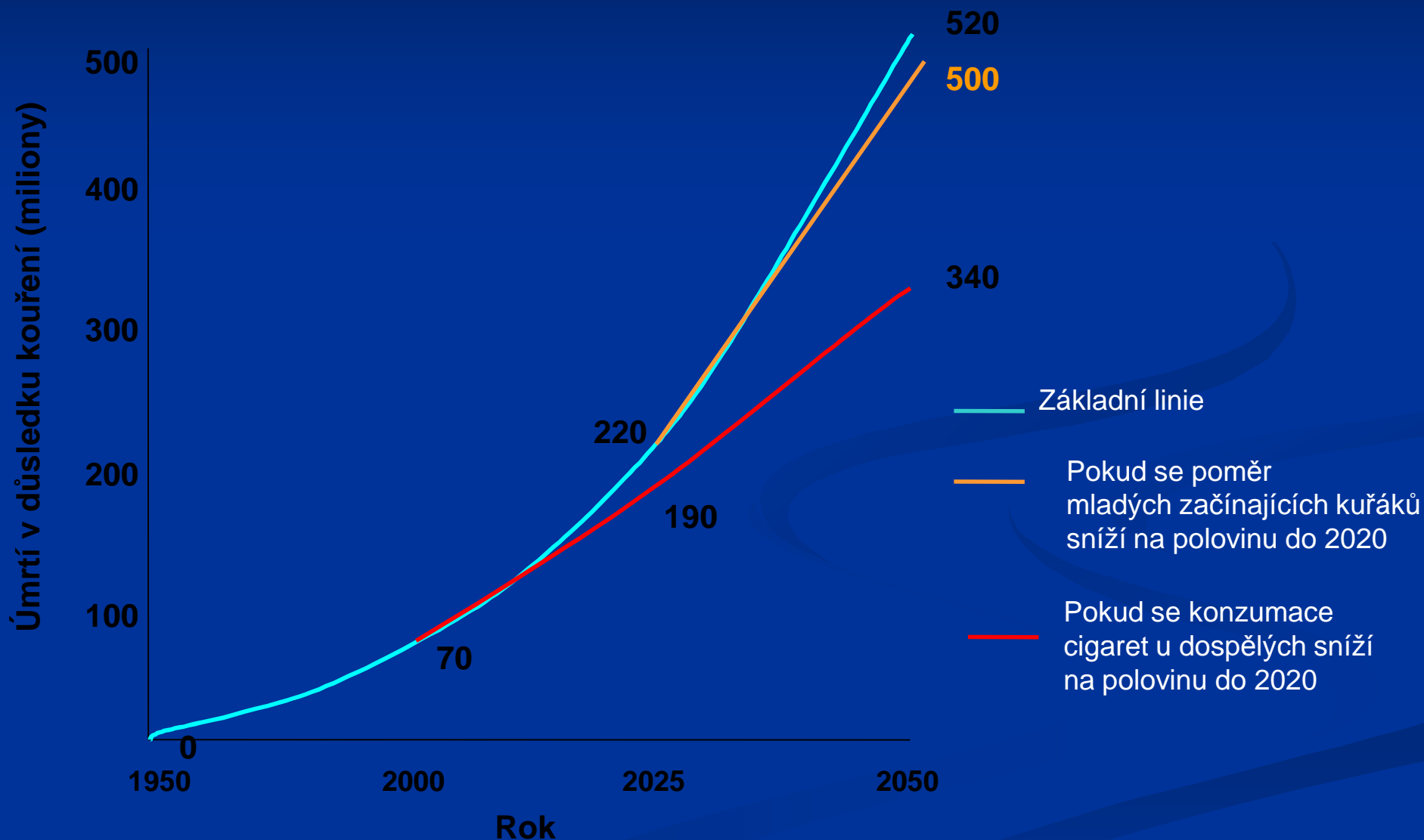

Wonca's Call for Action on Tobacco Cessation:

- Každý druhý kuřák zemře na důsledky spojené s kouřením
- Ve 20-století zabil tabák cca 100 milionů lidí
- Ve 21-století zabije tabák 1 miliardu lidí, pokud se nezmění trendy a množství kuřáků ve světě

<http://www.deathsfromsmoking.net/>

POKUD SOUČASNÍ KURÁČI NEPŘESTANOU KOUŘIT, POČET ÚMRTÍ ZPŮSOBENÝCH KOUŘENÍM SE ZA 50 LET DRAMATICKY ZVÝŠÍ.

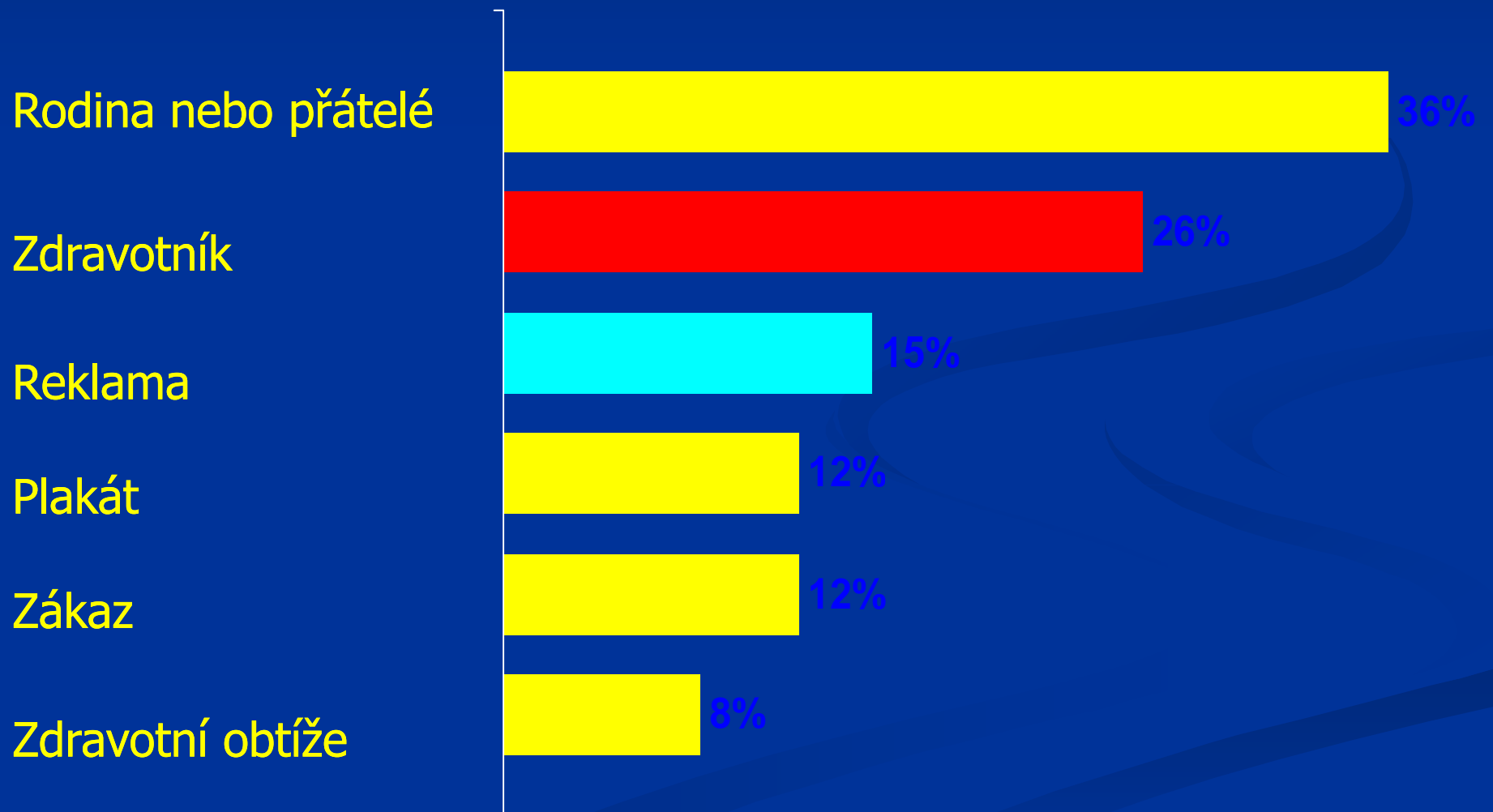

Procesy změny motivace k odvykání kouření tabáku

Trhaná linie procesu změny reflektuje skutečnost, že motivace nutná ke změně

Co Vás naposledy vedlo k tomu přestat kouřit?

Podklad: 672 kuřáků, kteří právě zkoušejí přestat nebo se o to pokusili v uplynulém roce.

LETNÍ STUDIE O EFEKTIVĚ KRÁTKÉ INTERVENCE 5A (5P) V ČR 7-9/2004

- zapojeno 1200 praktických lékařů pro dospělé v ČR do „krátké intervence“
k oslovení kuřáků a vysvětlení možnosti substituční terapie nikotinem

Výsledky :

- provedeno 43 000 „intervencí“
- při 5-8% úspěšnosti krátké intervence 5A se rozšířili řady **ex-kuřáků o 2150-3440 lidí**

**Komunikace s praktickým lékařem pod stresem
při plné čekárně pacientů**

VŠE ZAŽÍNÁ

Krátkou intervencí 5A (5P)

- 1) ASK-Ptát se - každého pacienta na kuřácký návyk = **anamnéza** !- můžou být překvapeni

Vyznačit v dokumentaci (kolik cigaret / doutníků / dýmek denně, od kolika let) – případně krátký test nikotinové závislosti

nekuřáka a exkuřáka pochválit a podpořit
v nekuřáctví

Krátká intervence 5A (5P)

2) ADVISE-Porad'te přestat - jednoznačně, jasně – např. „je to to nejlepší, co ve svém životě pro své zdraví i rodiny můžete udělat“

můžou být opět překvapeni, ale vidí, že to myslíte vážně – tady většinou skončíme při současné preventivní prohlídce dle vyhlášky

3) ASSESS-Posud'te ochotu přestat: jestliže nechce, motivujte (personalizace rizika: vysvětlení souvislostí s konkrétní diagnózou či nálezem)

Krátká intervence 5A (5P)

4) ASSIST - Pomozte přestat: - pravděpodobně nabídka , kterou od lékaře nikdy nedostali a často jsou za ni vděční 😊

psychosociální podpora (ptejte se, kdy nejčastěji kouří a porad'te, aby si předem připravil náhradní činnost)

farmakologická léčba (u pacientů fyzicky závislých na nikotinu, tj. zapalují si do 1 hodiny po probuzení či kouří víc než 10 cigaret denně)

Krátká intervence 5A (5P)

- 5) ARRANGE CONTROLS – Plánujte kontroly, zejména v prvních týdnech nás pacient potřebuje – vhodné á 1 týden opakovaně 4x za sebou (diskuse o abstinčních příznacích, dávkách léků, relapsu,...)

Nutnost, která souvisí s léčbou

A MĚLA BY BÝT PLACENA POJIŠŤOVNOU-
ZATÍM NENÍ, PROTO SLUŽBA ZA
PŘÍMOU PLATBU OD PACIENTŮ

PIPM

PORADNY INTERVENČNÍ PREVENTIVNÍ MEDICÍNY

ZÁJEMCI Z ŘAD PL O **PORADNU** –

PRO LÉČBU ZÁVISLOSTI NA TABÁKU

nebo **PRO LÉČBU OBEZITY VE VLASTNÍ ORDINACI S**
PŘIDĚLENÍM STATUTU PORADNY INTERVENČNÍ
PREVENTIVNÍ MEDICÍNY

(napr. PIPM –pro léčbu závislosti na tabáku)

- Do 4/2010 – **cca 90 poraden léčby závislosti na tabáku**

- **WWW.ODVYKANIKOURENI.CZ**

Velká Británie – léčba F 17

2002-3 .....24.5 milionů GBP

2003-4 .....41 milionů GBB

2004-5 .....46 milionů GBP

2005-8 .....51 milionů GBP

CO POSKYTOVALI ZDRAVOTNÍ POJIŠTOVNY:

VZP, ZPMV, VoZP –

příspěvek na léky **1000 Kč** všem odvykajícím
a **2000 Kč** gravidním a kojícím

OZP – příspěvek na léky **500 Kč** všem

VZP V ROCE 2008 MĚLA VYČLENĚNO 20 milionů
z preventivních programů na odvykání kouření

– využilo se cca 6-7%

FARMAKOTERAPIE a finance

- Náhradní nikotinová terapie (NNT)

náplast - cca 440 - 450 Kč / 7 ks / týden

žvýkačka - cca 190 - 200 Kč / 30 ks / týden

inhalátor – cca 340 Kč / 18 ks / 3-7 dní

- Bupropion – antidepresivum

Zyban – cca 3150 Kč / 60 tbl / měsíc (hradí pacient)

Wellbutrin – cca 850 Kč / 60 tbl / měsíc (ZP)

- CHAMPIX-Vareniklin (parciální agonista nikotinových receptorů alfa 4 beta 2)- cca 1800 Kč/měsíc

FARMAKOTERAPIE -kombinace

■ LZE KOMBINOVAT VŠE NAVZÁJEM,
ALE LOGICKÉ JSOU:

■ a) náhradní nikotinová terapie – NNT +Bupropion

- Při depresích či anxiétách

■ **b) Bupropion + Vareniklin (Champix)**

Při depresích či anxiétách

■ **c) Vareniklin (Champix) + NNT - při**
obavách z tlousnutí

Impact of Monotherapy (6-months)

Medication	No of arms	Estimated odds ratio	Estimated abstinence rate
Placebo	80	1.0 (95% C. I.)	13.8 (95% C. I.)
Varenicline (2 mg/day)	5	3.1 (2.5, 3.8)	33.2 (28.9, 37.8)
Nicotine Nasal Spray	4	2.3 (1.7, 3.0)	26.7 (21.5, 32.7)
High Dose Nicotine Patch (>25mg)	4	2.3 (1.7, 3.0)	26.5 (21.3, 32.5)
Long-Term Nicotine Gum (> 14wks)	6	2.2 (1.5, 3.2)	26.1 (19.7, 33.6)
Varenicline (1 mg/day)	3	2.1 (1.5, 3.0)	25.4 (19.6, 32.2)
Nicotine Inhaler	6	2.1 (1.5, 2.9)	24.8 (19.1, 31.6)
Clonidine	3	2.1 (1.2, 3.7)	25.0 (15.7, 37.3)
Bupropion SR	26	2.0 (1.8, 2.2)	24.2 (22.2, 26.4)
Nicotine Patch (6-14 weeks)	32	1.9 (1.7, 2.2)	23.4 (21.3, 25.8)
Long-Term Nicotine Patch (>14 weeks)	10	1.9 (1.7, 2.3)	23.7 (21.0, 26.6)
Nortriptyline	5	1.8 (1.3, 2.6)	22.5 (16.8, 29.4)
Nicotine Gum (6-14 weeks)	15	1.5 (1.2, 1.7)	19.0 (16.5, 21.9)

Ovlivnění účinku léčiv kouřením

■ Farmakodynamické

- v CNS – především nikotin
- v periférii - nikotin

■ Farmakokinetické

- ve fázi absorpce – nikotin, další produkty
- ve fázi metabolismu – především polycyklické uhlovodíky

Farmakodynamické interakce nikotinu

- **Betablokátory**
  - Menší pokles TK a TF
- **Benzodiazepiny**
  - Menší sedativní efekt
- **Opioidy**
  - Snížení analgezie

Ovlivnění účinku léčiv kouřením

■ Farmakokinetické

■ ve fázi absorpce

■ Inzulin subkutánně

- Vazokonstrikce – snížení vstřebání

■ Inzulin inhalačně

- Zvýšení absorpce – poškození epitelu?

Ovlivnění účinku léčiv kouřením

- Farmakokinetické
- ve fázi metabolismu
  - Warfarin
    - Kazuistika zvýšení účinku po přerušení kouření
  - Psychofarmaka
  - Teofylin

JAK ZAČÍT S ODVYKÁNÍM KOUŘENÍ ?

■ A) ROZHODNUTÍM PŘESTAT

Tip: - pomoc a podněty

WWW.ODVYKANIKOURENI.CZ

■ B) VYHLEDAT ODBORNOU POMOC

NETRAPTE SE SAK

NOVÝ ZPŮSOB LÉČBY VÁM PROZRADÍ LI

KOUŘENÍ JE NEMOC

Na začátku to tak nemusí vypadat, člověk si občas ve společnosti rád zapálí – a chutná mu to. Co ale dělat, když požitek z kouření přeroste v závislost? Závislý kuřák má stejné příznaky jako uživatelé tvrdých drog, např. heroinu. Přestat kouřit a zbavit se závislosti na nikotinu je těžké, nikoli však nemožné. Statistiky ukazují, že 80 % kuřáků si přeje přestat kouřit. Rovněž je prokázáno, že z kuřáků, kteří se pokusili přestat bez cizí pomoci, „jen“ 2 % byla úspěšná pouze 2 %. Do roka se 98 % z nich ke kouření opět vrátilo.

ON-LINE
VYHLEDEJ LÉKAŘE
A OBJEDNEJ SE!

KALKULAČKA
SPOČÍTEJTE SI VAŠE VI

NETRAPTE SE SAMI

NOVÝ ZPŮSOB LÉČBY VÁM PROZRADÍ LÉKAŘ

- O KOUŘENÍ
- MOŽNOSTÍ LÉČBY
- RADY PŘI ODVYKÁNÍ
- PORADNA LÉKAŘE
- DISKUSE
- KUŘÁCKÉ PŘÍBĚHY
- VYHLEDAT LÉKAŘE

KOUŘENÍ JE NEMOC

nemusí vypadat, člověk si občas ve společnosti rád zapálí – a chutná mu to. Co ale dělat, kouření přeroste v závislost? Závislý kuřák má stejné příznaky jako uživatelé tvrdých drog, např. kouřit a zbavit se závislosti na nikotinu je těžké, nikoli však nemožné. Statistiky ukazují, že 80 % zůstane kouřit. Rovněž je prokázáno, že z kuřáků, kteří se pokusili přestat bez cizí pomoci, „jen“ zůstane pouze 2 %. Do roka se 98 % z nich ke kouření opět vrátilo.

ON-LINE
VYHLEDEJ LÉKAŘE
A OBJEDNEJ SE!

KALKULAČKA
SPOČÍTEJTE SI VAŠE VLASTNÍ

VYHLEDAT LÉKAŘE

Vyhledejte si odborné kontakty ve vašem regionu

Odbornou péči, které se Vám odvykání kouření je možno ro:

1. SPECIALIZOV. CENTRA A POR

CENTRA PRO LÉČBU ZÁV TABÁKU - vysoce specializovaný personál s nabídkou komplexní péče při odvykání kouření. Mlékú, které vám pomohou přestat kouřit.
☞ Lékařská péče zdarma, možnost příspěvku na léky až 1000 Kč

PORADNA PRO ODVYKÁNÍ PRAKTICKÝCH LÉKAŘŮ. Centrum pro odvykání a možnosti přestat kouřit vám pomohou přestat kouřit.
☞ Lékařskou péči zatím pojišťovna pacient si ji platí, možnost příspěvku na léky až 1000 Kč

doporučení

- Přistupovat k pacientům nehodnotícím, podpůrným a empatickým způsobem
- Využívat intenzivně všechny psychoterapeutické a farmakoterapeutické možnosti léčby
- U těžších psychických poruch postupovat vždy ve spolupráci s psychiatrem nebo odeslat do Centra léčby závislosti na tabáku

